

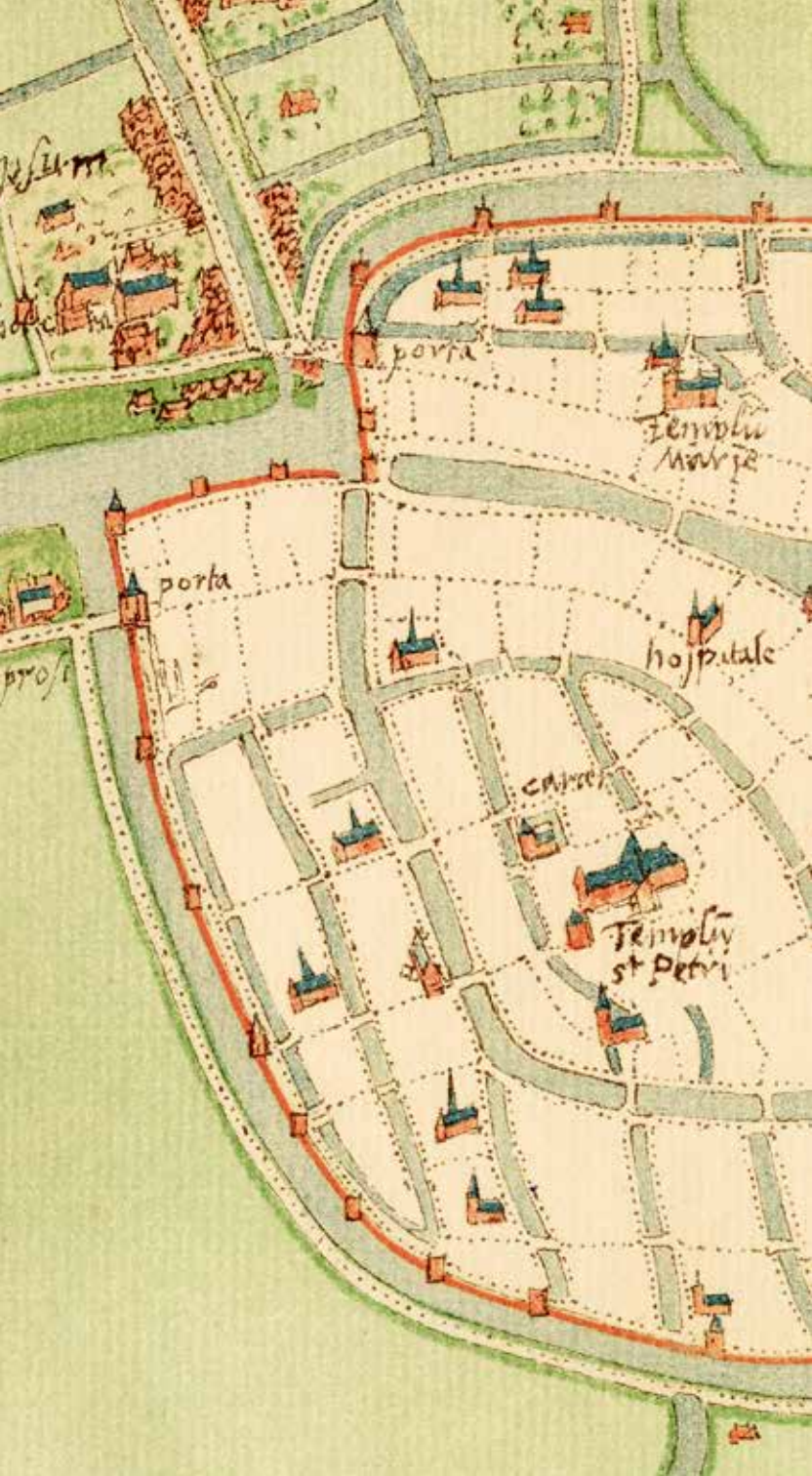

Ken je **Leiden**

De Sleutelstad in 250 vragen

W BOOKS

Ken je
Leiden

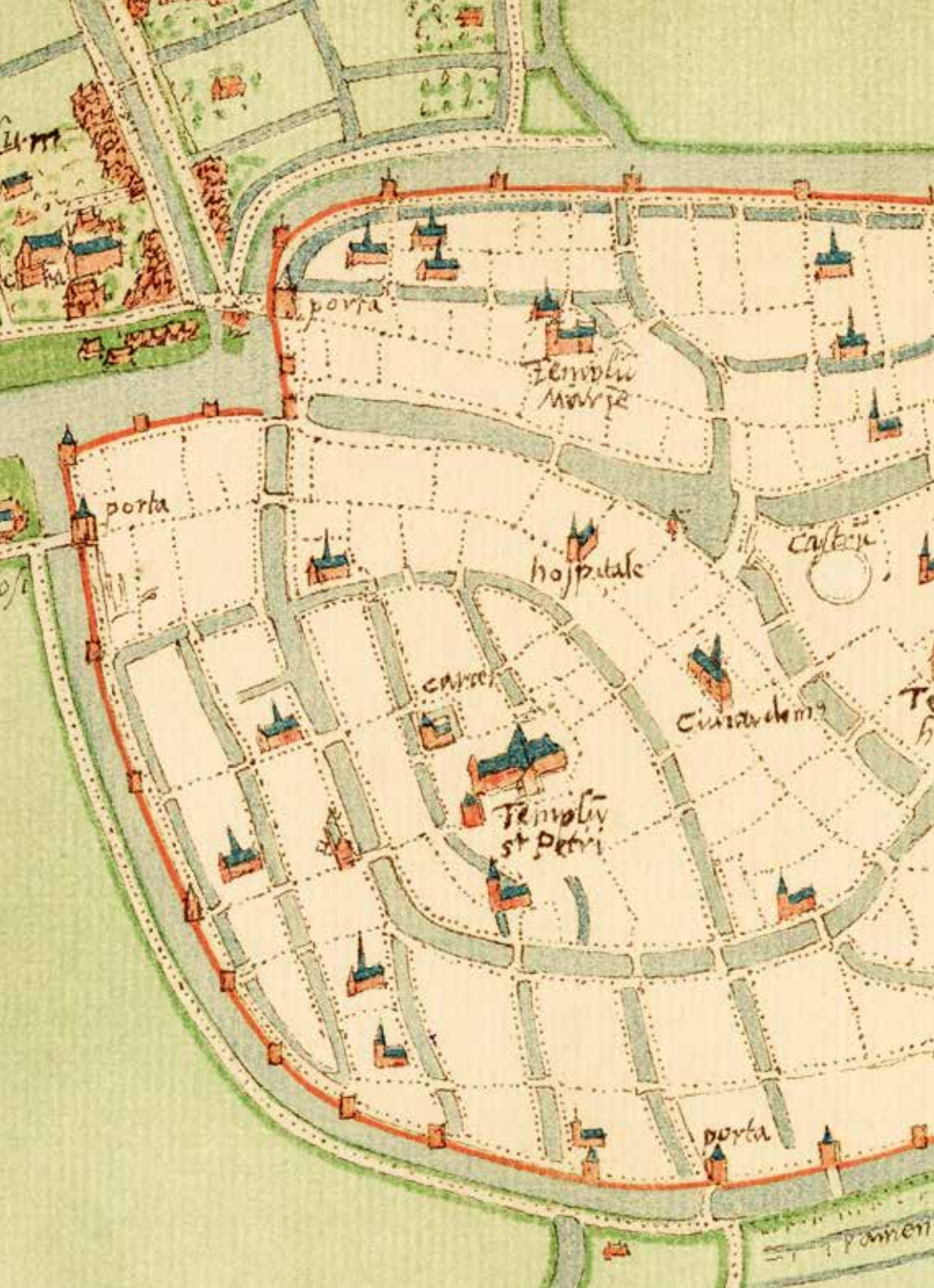
Cor Smit

A red rectangular graphic with a folded top-right corner, resembling a sticky note, containing the title text.

Ken je **Leiden**

De Sleutelstad in 250 vragen

WBOOKS

porta

Templū
Martij

porta

hospitale

Castell

carnet

Civitas domus

Templū
st Petri

porta

pannen

Inleiding	6
-----------	---

Vragen

Geschiedenis	8
De stad, haar buurten en de bureu	22
Economie	36
Universiteit	48
Sport	60
Cultuur	74

Antwoorden

Geschiedenis	90
De stad, haar buurten en de bureu	105
Economie	119
Universiteit	130
Sport	146
Cultuur	160

Puntenscore	174
-------------	-----

Over de auteur	175
Illustratieverantwoording	176
Colofon	176

De stad, haar buurten en de buren

Vraag 43

Leiden is de Sleutelstad. Gekruiste sleutels sieren dan ook het stadswapen. Waar komen die sleutels eigenlijk vandaan?

- Leiden speelde een sleutelrol tijdens de tachtigjarige oorlog door heldhaftig het Spaanse beleg te weerstaan;
- Hier bewaarden de graven van Holland in het Gravensteen de sleutels van hun macht;
- Het zijn de sleutels van de heilige Petrus, aan wie de Pieterskerk gewijd is;
- Het zijn de sleutels tot kennis en wijsheid, een verwijzing naar de universiteit.

Vraag 44

Leiden is een stad met betrekkelijk weinig hoogbouw, ook al verrijzen er de laatste jaren steeds meer woon- en kantoorstorens en kolossale onderwijsgebouwen, vooral in de buurt van het station. Schoorstenen, kerkstorens en dergelijke niet meegeteld, heeft Leiden maar 30 gebouwen die hoger zijn dan 35 meter. Dat is niet alleen minder dan in Rotterdam (349) of Den Haag (196), maar ook vergeleken met Delft (52), Haarlem (36) en zelfs Schiedam (33). Wat is anno 2015 het hoogste gebouw van Leiden?

- De Vlietpoort (de woontoren bij de Vliet/ Voorschoterweg);
- De Stadswachter (Bevrijdingsplein);
- Het kantoor van de Sociale Verzekeringsbank bij het Station;
- De toren van museum Naturalis.

Vraag 45

Hiervoor zijn allemaal hoge gebouwen genoemd. Maar is het hoogste gebouw van Leiden ook het hoogste bouwwerk in de stad? We geven een paar stellingen. Welke klopt?

- Ja, de Stadswachter is het hoogste bouwwerk in de stad.
- Nee, de schoorsteen van de energiecentrale aan de Langegracht is hoger;
- Nee. En behalve die schoorsteen is ook de toren van de Petruskerk aan de Lammenschansweg hoger;
- Ja en nee. De Stadswachter en die schoorsteen zijn ongeveer even hoog. De toren van de Petruskerk is een stuk lager.

Vraag 46

Hoogbouw is een interessant en actueel onderwerp. Daarom daar nog één vraag over. Wat was de eerste torenflat van Leiden. In ieder geval werd deze flat zo genoemd. Zelfs de term 'wolkenkrabber' werd er indertijd voor gebezigd.

- De flat aan de Van Vollenhovekade;
- De flat van de universitaire woonwijk Boerhaave aan de Boerhaavelaan;
- De flats aan het Stationsplein;
- De Rijnlandflat aan de Bachstraat.

Vraag 47

Je hoort het nog wel eens: Leiden heeft de domste bevolking van Nederland. Het Leidse IQ zou het laagste zijn van Nederland, een verhaal dat al minstens vijftig jaar oud is, maar waarvoor elke onderbouwing ontbreekt. Het is wel zo dat vroeger veel Leidenaars vrij laag opgeleid waren. Hoe staat het vandaag de dag met het opleidingsniveau van de Leidenaars?

- a. Dat is over de hele linie gewoon gemiddeld;
- b. Er zijn veel hoog opgeleide mensen, maar ook veel mensen met een lage opleiding;
- c. Er zijn veel hoog opgeleide mensen en betrekkelijk weinig mensen met een lage opleiding;
- d. Er zijn betrekkelijk weinig mensen met een hoge opleiding en veel mensen met een lage opleiding, al is dat niet meer zo scheef als vijftig jaar geleden.

Vraag 48

Anno 2015 telt de Sleutelstad ruim 121.500 inwoners. Daarmee is het een van de meest dichtbevolkte gemeenten van Nederland. Welke van de onderstaande beweringen is juist?

- a. Alleen Den Haag is dichter bevolkt dan Leiden;
- b. De vier grote steden, Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht zijn dichter bevolkt;
- c. Haarlem heeft ook meer bewoners per vierkante kilometer;
- d. Leiden is de meest dichtbevolkte gemeente van Nederland.

Vraag 49

Wie via Google Earth de streek rond Leiden bekijkt, ziet geen of nauwelijks onderscheid tussen de verschillende gemeenten. Tussen A4 en A44 ligt één groot stedelijk gebied, bestaande uit (delen van) Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude. Het is al tientallen jaren onbespreekbaar, maar wanneer deze stad één gemeente zou vormen, dan zou dat:

- a. De tiende gemeente in bevolkingsomvang van Nederland zijn;
- b. Direct na de 'grote vier' (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht) de vijfde gemeente van Nederland zijn;
- c. Dan zouden behalve de 'grote vier' toch ook nog Eindhoven en Tilburg meer inwoners tellen;

Voor de goede orde: Leiden is met haar eerder genoemde 121.500 inwoners in bewoners-aantal de 22^e gemeente van Nederland.

Vraag 50

Laten we ons even tot de gemeente Leiden zelf beperken. In welk deel van de stad wonen anno 2015 de meeste mensen?

- a. In Leiden Zuidwest (inclusief Vreewijk);
- b. In de Merenwijk;
- c. In het Roodenburgerdistrict (Burgemeesters- en Professorennwijk, Tuinstad-Staalwijk, Meerburg/Roomburg);
- d. Leiden Noord (Noorderkwartier, Groenoord, Kooi);
- e. Binnen de singels.

Vraag 98

Nieuwe industrie is tot ontwikkeling gekomen in wat tegenwoordig het Leiden Bio Science Park heet. Hier vind je hoogwaardige nijverheid, vooral biotechnologie. Universiteit, bedrijfsleven en gemeente werken hier nauw samen. Oorspronkelijk heette dat het Academisch Bedrijven Centrum (ABC). Wanneer vestigde daar zich het eerste bedrijf?

- a. In 1980;
- b. In 1984;
- c. In 1989;
- d. In 1991.

Vraag 99

Het Leiden Bio Science Park, dat zich overigens ook uitstrekt op Oegstgeests grondgebied, is de grootste cluster van *life science*-instellingen en bedrijven van Nederland. Ook het LUMC en andere instellingen voor onderwijs en voor gezondheidszorg horen erbij, net als de musea Naturalis en Corpus. Hoeveel arbeidsplaatsen telt het Bio Science Park, alles bij elkaar?

- a. Ruim 5000;
- b. Bijna 7500;
- c. Ruim 10.000;
- d. Ruim 15.000.

Vraag 100

Het winkelwezen zoals wij dat nu kennen, dateert eigenlijk uit de tweede helft van de negentiende eeuw. Toen ontwikkelden de Breestraat en de Haarlemmerstraat zich tot de belangrijkste winkelstraten. De Breestraat was nogal chique, de Haarlemmerstraat wat minder, maar toch vooral gericht op de middenklasse. Wat waren tot na de Tweede Wereldoorlog de twee belangrijkste winkelstraten voor de arbeidersbevolking? Geef een halve punt voor iedere naam.

Vraag 101

Bijna gelijk met de gewone winkels kwamen de grootwinkelbedrijven op. Het waren vaak kledingmagazijnen, in ieder geval in het begin. Later breidde hun assortiment zich uit en werden het complete warenhuizen. Wat was het eerste kledingmagazijn in Leiden dat onderdeel was van een landelijke keten?

- a. Peek en Cloppenburg in de Breestraat;
- b. Vroom & Dreesmann aan de Aalmarkt;
- c. C&A op de Botermarkt;
- d. Kreymborg op de Botermarkt;
- e. Gerzon op de Breestraat.

Vraag 102

Op de Breestraat staat op de nummers 130-132 een groot winkelpand met bovenin de oude naam van het bedrijf dat dit heeft laten bouwen: Zurlloh. Zurlloh was vroeger een begrip. Wat verkocht men daar eigenlijk?

- a. Meubels;
- b. Confectie (kleding);
- c. Spiegels en lijsten;
- d. Elektrische apparaten.

Vraag 103

De Leidse vestiging van V&D aan de Aalmarkt is een opvallend gebouw. Eigenlijk is het nogal fors voor de Leidse binnenstad. Dit monumentale kooppaleis werd gebouwd in 1936, ontworpen door de Leidse architecten Leo en Jan van der Laan, die indertijd bijna alles voor katholiek Leiden bouwden. Zij ontwierpen overigens ook veel warenhuizen voor C&A. Het nieuwe gebouw kwam in de plaats van een groot aantal kleinere pandjes, waarin Vroom & Dreesmann zich sedert 1903 gestaag uitgebreid had. Hoe heette deze keten oorspronkelijk, ook in Leiden?

- a. De Winkel van Sinkel;
- b. De Faam;
- c. De Stad Parijs;
- d. De Zon.

Vraag 104

Nu we het toch over allerlei winkelketens hebben, heeft u enig idee wanneer Albert Heijn zijn eerste kruidenierszaak in onze stad opende?

- a. In 1895;
- b. In 1907;
- c. In 1925;
- d. In 1947.

Vraag 105

Na al die landelijke ketens in Leiden wordt het tijd weer eens naar wat Leidse merken en bedrijven te kijken. Een van de laatste wolbedrijven die de deuren sloot, was de fabriek van Clos & Leembruggen. Dat was in 1978/1979. Wat was het bekendste product van dit bedrijf, dat meer dan tweehonderd jaar een van de belangrijkste textielbedrijven van de stad was?

- a. Breiwol;
- b. Dekens;
- c. Duffelse jassen met houtje-touwtjessluiting;
- d. Wollen sokken, mutsen en ondergoed.

Vraag 106

Verschillende panden van Clos & Leembruggen staan nog steeds overeind. Een paar hebben nog steeds een functie in de hedendaagse economie. Waar staat de voormalige spinnerij van deze fabriek, waarin anno 2015 bijna zeventig bedrijven en bedrijfjes gehuisvest waren, vooral in de communicatiesector?

- a. Aan de Langegracht;
- b. Aan de Middelstegegracht;
- c. Aan de Lammenschansweg;
- d. Aan de Derde Binnenvestgracht.

Vraag 107

In de Zandstraat vindt u ook een aantal kleine bedrijfjes in een deel van de voormalige Leidse distilleerderij Hartevelt. 'De Klos' staat er op de gevel. Heeft dit nog iets te maken met Clos & Leembruggen?

- a. Nee. Men vond dit gewoon een aardige naam;
- b. Nee. Voor de distilleerderij stond hier een houtbedrijf dat klossen (spoelen) vervaardigde voor spinnerijen, maar dat was niet van Clos & Leembruggen;
- c. Ja. Hartevelt was ooit eigendom van de firma Clos & Leembruggen;
- d. Ja. De bedrijfjes waren oorspronkelijk van krakers van de gesloten wolfabriek.

Fotoverantwoording

Erfgoed Leiden e.o. (ELO): 2, 4, 6, 8, 10, 12, 17, 20, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 39, 40, 41, 51, 54, 60, 64, 65, 68, 81, 86, 87, 90, 92, 94, 97, 98r, 100, 103, 104, 105, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 116, 121, 123, 124, 128, 130, 132, 135, 136, 138, 139, 141, 142, 143b, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 154, 157, 161, 166, 167, 168, 170, 172r, 173;
Stedelijk Museum De Lakenhal: 55, 74, 76, 98l, 111, 133, 172l;
Wil van der Voort/Beelding: 19l, 22, 48, 91, 93, 102, 120, 137;

Cor Smit: 13, 38, 42o, 83, 162;
Historische Vereniging Oud Leiden: 70, 72;
Hielco Kuipers: 37;
Koninklijke Sanders: 42b;
Leiden Bio Science Park: 44;
Museum Boerhaave: 53;
Aviodrome: 56, 88, 119;
Coll. Stichting Historisch Erfgoed Leiden: 114;
Koninklijk Museum Schone Kunsten (Brussel): 160;
Collectie Dirk van Eck: 18, 92, 171.

Colofon

Uitgave

WBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com
www.wbooks.com

Met dank aan:
Historische Vereniging Oud Leiden

Tekst

Cor Smit

Vormgeving

Richard Bos, Wergea

ISBN 978 94 625 8100 5
NUR 693

© 2016 WBOOKS / Cor Smit

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.

© c/o Pictoright Amsterdam 2016.

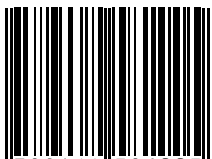

Hoe goed ken jij Leiden eigenlijk?

Er zijn veel verhalen over Leiden. Maar zijn ze waar? Zijn er onderaardse gangen in de stad? Vond Cornelis Joppensz een ketel met hutspot? Wat is het Mirakel van Leiden eigenlijk? Is de Leidse bevolking werkelijk zo dom? En waar komt de naam Sleutelstad vandaan?

Dit zijn enkele van de 250 vragen in *Ken je Leiden*. De vragen gaan over zes verschillende onderwerpen: de geschiedenis, de stad en haar straten, buurten (en burens), de economie, de universiteit, de sport en de cultuur. *Ken je Leiden* is niet alleen de ultieme kennistest om alleen of met elkaar te spelen, maar leent zich ook om gelezen te worden als feitjes- en weetjesboek.

Historicus en Leidenkenner Cor Smit schreef met *Ken je Leiden* een vermakelijk en inzichtelijk quizboek dat keer op keer gebruikt kan worden om uw kennis van Leiden te toetsen.

9 789462 581005

WWW.WBOOKS.COM